

Verkenning coalitie 2026 – 2030 gemeente Lochem

Eindverslag verkenner

Tijdens het duidingsdebat heeft u een opdracht geformuleerd aan mij als verkenner om in ongeveer een week tijd te komen tot een advies over de te vormen coalitie in Lochem. De opdracht luidde als volgt:

- 1. Verken de mogelijkheden die partijen geschikt achten voor het vormen van een bestuursakkoord, welke:*
 - 1. recht doet aan de uitslag van de verkiezingen;*
 - 2. een programma oplevert dat richting geeft aan de opgaven voor onze gemeente in deze bestuursperiode;*
 - 3. een stabiel college kan vormen voor de komende vier jaren.*

In dit verslag geef ik mijn bevindingen weer. Ik doe dat in drie stappen. Allereerst geef ik een korte verantwoording over mijn werkwijze. Vervolgens verwoord ik het antwoord op de drie hoofdvragen: Welke overwegingen heeft u bij de gewenste samenstelling van de coalitie, met als conclusie welke coalitie mijns inziens het meest voor de hand ligt.

Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten voor het coalitieakkoord, hoe ziet een vruchtbare samenwerking tussen raad en college eruit? Tot slot ga ik in op het formatieproces.

Verantwoording van de werkwijze

Aan de voorkant heb ik stilgestaan bij mijn rol als verkenner met de partij die mij heeft benaderd, Gemeentebelangen Lochem. Daarbij is aan de orde gekomen dat ik werk voor de raad als geheel en dus direct rapporteer aan alle fractievoorzitters. De fractievoorzitters hebben een uitnodiging van mij ontvangen (bijlage 1). Ter voorbereiding heb ik kennisgenomen van alle verkiezingsprogramma's, het voorgaande akkoord, het pluspuntenakkoord en het rapport De Cloe. In dit eindverslag benut ik de inbreng van alle partijen om te komen tot mijn advies, ik herhaal die inbreng echter niet. De gespreksverslagen (bijlage 2) geven voldoende transparantie om te controleren waar ik de wijsheid van de partijen heb benut en waar mijn eigenwijsheid de boventoon voert. Voorafgaand aan de zeven gesprekken met de zeven partijen in de raad heb ik een gesprek gevoerd met de burgemeester. Aan hem heb ik na de gesprekken mijn bevindingen telefonisch voorgelegd, aan de griffier heb ik mijn bevindingen ook schriftelijk voorgelegd. Dit advies is vanzelfsprekend geheel voor mijn eigen rekening.

Overwegingen bij de voorkeurssamenstelling

Iedere partij is bereid om in de coalitie te stappen en daarmee verantwoordelijkheid te nemen voor het dagelijks bestuur van Lochem. Er is brede overeenstemming over de wens te komen tot een brede coalitie. Die breedte is niet alleen getalsmatig (geen 12-11), maar ook politiek. Dat betekent dat verschillende stromingen samenkomen in de coalitie. Dit betekent dat wordt ingezet op een afspiegelingscollege. Een bredere blik op stabiliteit van colleges in den lande levert drie nadere bronnen van stabiliteit op:

- Hoe meer partijen in een college, hoe complexer de samenwerking. De wens te komen tot een brede samenstelling zou in mijn ogen dan ook niet moeten leiden tot een groot aantal partijen dat deelneemt aan de coalitie.
- Veel van de stabiliteit van colleges hangt samen met de samenwerking met de gemeenteraad. Ontspanning in de verhoudingen is een sleutel om echt te kunnen samenwerken. De vraag is hoe je dat organiseert. Ik ga hieronder nader op een vruchtbare samenwerking tussen college en raad in.
- Afspiegelingscolleges kennen grotere programmatische verschillen dan colleges met een duidelijk politiek profiel. Het is belangrijk om die verschillen werkbaar te maken. In de

gesprekken zijn hier een paar handvatten voor geboden: (1) geef ruimte aan verschillen. Anders gezegd: breng de raad als geheel in positie om als geheel over grotere vraagstukken kaders mee te geven. (2) voorkom uitgestelde ruzie: spreek op principiële punten goed door hoe je de verschillen werkbaar maakt. Daarvoor zal ook een proces van gunnen op gang moeten komen.

De drie grootste partijen, die tezamen een brede afspiegeling van de Lochemse samenleving vormen, hebben als eerste voorkeur om met elkaar een coalitie te vormen. Deze voorkeur voldoet aan de belangrijkste criteria die in de opdracht zijn verwoord. Het is dan ook mijn advies om voortvarend met Gemeentebelangen, PRO en VVD te starten met gesprekken om tot een coalitie te komen. De achterkant van dit advies is dat er partijen buiten de boot vallen. Dat hoort bij politiek en verkiezingen. Toch is het belangrijk dat de formerende partijen aandacht hebben voor de 'achterkant' van dit advies. Gemeentebelangen heeft daarbij een stap extra te zetten richting de huidige coalitiegenoten.

Het coalitieakkoord en een vruchtbare samenwerking met de raad

Tijdens het duidingsdebat hebben de partijen zich uitgesproken voor een coalitieakkoord. Vaak is daarbij uitgesproken dat dit een akkoord op hoofdlijnen zou moeten zijn. Een belangrijke vraag is dan ook wat het begrip 'hoofdlijnen' precies inhoudt. Op basis van de gesprekken, het rapport van de Cloe en de analyse van de verkiezingsprogramma's kom ik tot drie functies van het akkoord, met daarbij enkele voorbeelden hoe dit een plek kan krijgen in een coalitieakkoord:

1. *Vaart maken*: in de gesprekken zijn drie onderwerpen genoemd waar raadsbreed behoefte is aan een voortvarende aanpak. Dat is woningbouw, sportvoorzieningen en dienstverlening. Het coalitieakkoord zou zicht moeten geven op de vraag wat nodig is om op die drie thema's vaart te maken.
2. *Visie ontwikkelen, kaders ophalen*: op een aantal thema's is behoefte aan een duidelijke visie. Dat is nodig om kansen te kunnen verzilveren en proactief te besturen. Het eerste thema is de ontwikkeling van het buitengebied, wat kan er wel en niet? Hoe krijgen agrarische ondernemers perspectief om zich verder te ontwikkelen, hoe combineer je ondernemerschap met ecologische eisen? Hoe koester je de enorme landschappelijke kwaliteit die er nu is? Een tweede thema is het (uitgestelde) ravijnjaar. Hoe groot zijn de financiële opgaven en hoe hanteer je die op evenwichtige wijze? Een derde thema is vergrijzing, deze ontwikkeling raakt vele aspecten van het werk van de gemeente, van woningbouw (voor wie bouw je?), via voorzieningenniveau in de kernen (hoe vergroot je draagvlak voor voorzieningen?) tot sociaal domein (hoe ontwikkelt bijv. de vraag naar zorg zich?). Een coalitieakkoord op hoofdlijnen moet rond deze strategische thema's niet dichtgetimmerd zijn. Het akkoord geeft een belangrijke aanzet om met gemeenteraad als geheel de dialoog aan te gaan.
3. *Vershillen werkbaar maken*: op sommige punten zul je als coalitiepartijen elkaar tegemoet moeten komen om de eerdergenoemde 'uitgestelde ruzie' te voorkomen. Vooralsnog staan de breekpunten niet voorop, maar het helpt wel om mogelijke pijnpunten te inventariseren. In ieder geval is een zo helder mogelijk financieel kader en een heldere prioriteitsstelling onderdeel van het proces naar een nieuwe coalitie toe.

Bij een vruchtbare samenwerking met de gemeenteraad hoort niet alleen een goed gesprek over de inhoud, maar ook een terugkerend gesprek over de manier waarop de gemeenteraad en het college elkaar in positie brengen. Concreet betekent dat samen de kaderstellende debatten vormgeven, op hoofdlijnen de controlerende rol invulling geven en ruimte maken voor inbreng vanuit de samenleving. In een goede samenwerking wordt de ruimte van zowel de raad om haar rol te vervullen als die van het college om zijn rol te vervullen groter.

Aandachtspunten voor het formatieproces

De gesprekspartners zijn eensluidend in de wens de formatie extern te laten begeleiden. De functie hiervan is onafhankelijk bijdragen aan een goed proces en op gezette tijden een spiegel voorhouden.

In het duidingsdebat is breed gekozen voor een coalitieakkoord. Dit akkoord, het woord zegt het al, bindt in principe alleen de coalitiepartijen. Toch verdient het aanbeveling om de partijen die niet tot de coalitie behoren in de gelegenheid te stellen inbreng en invloed te hebben op het akkoord. Daar zijn twee eisen aan verbonden. In de eerste plaats: ga echt in gesprek en verantwoord je als coalitiepartijen over de wijze waarop de inbreng is verwerkt. Daar zal de gemeenteraad ook echt tijd voor vrij moeten maken. In de tweede plaats: schrijf een akkoord op hoofdlijnen. Wie details vastlegt, lokt debat over details uit.

De kiezer heeft gesproken en daarmee is er een mandaat van inwoners om te gaan besturen. Tegelijkertijd zijn in de Lochemse samenleving tal van partijen die inzicht en inspiratie kunnen bieden in het formatieproces. Het is belangrijk om in de formatie gesprekken met de samenleving gericht en zorgvuldig te voeren. *Gericht*: het gesprek met maatschappelijke partners gaat over de samenwerking rond de belangrijkste thema's in de komende bestuursperiode. *Zorgvuldig*: de formerende partijen verantwoorden zich over de wijze waarop is omgegaan met de inbreng vanuit de samenleving.

Tot slot

De opdracht om in een week te komen tot een advies was een mooie uitdaging. Het heeft enorm geholpen dat alle partijen op korte termijn tijd hebben gemaakt om me te spreken. Alle gesprekken heb ik ervaren als open en constructief. Ik wil daarvoor iedereen hartelijk danken. In het bijzonder wil ik de griffier, Peter de Boer, bedanken. De combinatie van voortvarende aanpak, analytische scherpte en open gesprekken hebben in positieve zin bijgedragen aan deze verkenning.

Henk Gossink,
Amsterdam/ Lochem, 27 maart – 1 april 2026.

Bijlage 1:

Uitnodiging voor gesprek

Waarde fractievoorzitters,

Allereerst wil ik u hartelijk danken voor het vertrouwen. Ik ga graag als verkenner aan de slag voor de gehele raad. Aanstaaende vrijdag en zaterdag heb ik tijd vrijgemaakt om een eerste gesprek met u te voeren. In deze brief stel ik mezelf kort voor, doe ik een voorstel voor de aanpak van de gesprekken en geef ik alvast een doorkijk naar het opstellen van de bevindingen.

Mijn naam is Henk Gossink, ik ben geboren in Barchem (1969), opgegroeid in Eibergen en opgeleid tot bestuurskundige aan de Universiteit Twente. Sinds 2005 leid ik wethouders op en werk ik op tal van manieren aan versterking van het lokaal bestuur. Als mede-oprichter en eigenaar van KNAP Academie verbind ik theoretische kennis van het openbaar bestuur aan concrete praktijkervaring bij gemeenten. Naast mijn opleidingswerk doe ik promotieonderzoek naar waardevol wethouderschap aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en de NSOB. Eerder was ik (in)formateur voor de gemeente Krimpen a/d IJssel (2022) en Deventer (2018).

Voor ieder verkennend gesprek heb ik drie kwartier de tijd. Uit het duidingsdebat heb ik begrepen dat een weergave van de gesprekken op hoofdlijnen als bijlage bij het eindverslag gewenst is. Het is dan wel belangrijk dat we hetzelfde verstaan onder hoofdlijnen. Voor mij is dit het antwoord op een drietal vragen:

1. Wat zijn uw belangrijkste overwegingen bij uw voorkeurs-samenstelling van de toekomstige coalitie?
2. Wat ziet u als de belangrijkste aandachtspunten voor het coalitieakkoord?
3. Hoe kijkt u naar een vruchtbare samenwerking tussen raad en college in de komende raadsperiode?

In de eerste vraag ligt de vraag besloten welke coalitiesamenstelling uw voorkeur heeft, het kan natuurlijk zijn dat u daar nog niet helemaal uit bent. In dat geval is het goed stil te staan bij de verschillende opties die u wenselijk acht. In antwoord op de vraag van de VVD tijdens het duidingsdebat, het is wat mij betreft aan uzelf met hoeveel mensen u precies komt. Meer dan drie personen verlaagt de kans dat we de drie vragen voldoende diepgaand kunnen behandelen.

Ik zal mij de komende avonden inlezen in uw verkiezingsprogramma's (heb de stemwijzer al gedaan). Daarnaast heb ik kennisgenomen van het rapport 'De Cloe' en zal ik nog in de financiële uitgangspositie duiken. Uw griffier, Peter de Boer zal contact met u opnemen om het gesprek in te plannen.

Wat mij betreft, leg ik mijn schriftelijke bevindingen gelijktijdig aan u allen voor. Het kan wel zijn dat ik mijn conclusies vooraf toets bij de griffier en burgemeester. Dat zal ik alleen doen op basis van gerichte vragen, zodat duidelijk blijft dat de conclusies geheel voor mijn eigen rekening zijn. Mocht u vragen hebben, mijn lijnen staan open, ik ben niet altijd bereikbaar, maar bel/mail/app u zeker terug.

Vriendelijke groet,

Henk Gossink

Gespreksverslag Gemeentebelangen- informateur

27 maart 2026

Gemeentebelangen: Anja Rouwenhorst, Tonnie Verwoerd, Bart Ruiterkamp

Informateur: Henk Gossink

Griffier: Peter de Boer

1. Wat zijn uw belangrijkste overwegingen bij uw voorkeurs-samenstelling van de toekomstige coalitie?

Gemeentebelangen gaat voor een brede coalitie: er zijn veel problemen die aangepakt moeten worden, zonder vertraging in de besluitvorming. Dat vraagt rust in college en raad. Dat kan met een breed samengestelde coalitie die recht doet aan de verkiezingsuitslag. De voorkeur gaat daarom uit naar Gemeentebelangen, Pro en VVD. Je hebt dan de partijen met de meeste stemmen die samen, een ruimte meerderheid en zowel rechts, midden als links in het college zitten. Andere combinaties zijn ook mogelijk waarbij dan het eerst gedacht wordt aan D66 waarmee prettig is samengewerkt de afgelopen tijd. Dit zorgt ook voor stabiliteit. Minst logisch lijkt een combinatie met LochemGroen! vanwege de inhoudelijke verschillen. Er is voorkeur voor drie partijen met vier wethouders, waarvan twee van Gemeentebelangen.

Andere aandachtspunten bij de vorming van een stabiel college zijn:

- geen experimenten, de kiezer wil stabiliteit;
- balans in coalitie tussen links en rechts;
- de raad wordt flink vernieuwd, voor stabiliteit voorkeur voor fracties met enige ervaring.

2. Wat ziet u als de belangrijkste aandachtspunten voor het coalitieakkoord?

Gemeentebelangen heeft de aandachtspunten in het duidingsdebat genoemd: woningbouw, weerbaarheid, veiligheid, netcongestie, vergrijzing, vitaal plan buitengebied, leefbare kernen, accommodatiebeleid, warmtevisie, het regionaal ontwikkelperspectief en een integrale visie op het sociaal domein. Bij dit alles moet er oog zijn voor de financiële positie van de gemeente, ook gezien het komende ravijnjaar.

Ten opzichte van het vorige akkoord mag het meer smart geformuleerd worden. Op onderwerpen zoals buitengebied woningbouw en energie zullen goede afspraken gemaakt moeten worden. Daar lopen de standpunten binnen de voorkeurscoalitie uiteen.

Als breekpunten worden genoemd het openbreken van de afspraken over de opvang aan de Ampsenseweg en nieuwe locaties voor grote windmolens.

3. Hoe kijkt u naar een vruchtbare samenwerking tussen raad en college in de komende raadsperiode?

Raad en college moeten hun rollen scherper stellen. De raad moet meer sturen op hoofdlijnen, het college moet de raad goed meenemen. Dat vraagt ook een cultuur waarin je elkaar hier op aan kunt spreken.

4. Heeft u aandachtspunten voor het vervolgproces?

Het vervolgproces kan het beste plaatsvinden onder leiding van een externe formateur. Het is verder een goed idee om het conceptakkoord weer voor te leggen aan de raad, net als vier jaar geleden. Het akkoord moet ook ruimte laten voor de oppositie; bij het akkoord zelf, maar ook in de rest van de periode. De samenleving kan betrokken worden door bijvoorbeeld organisaties uit te nodigen schriftelijk te reageren op het conceptakkoord. Dit is ook van belang bij het maken van een collegeprogramma.

Gespreksverslag PRO Lochem - informateur

28 maart 2026

PRO Lochem: Martine Willems, Erwin Beumer

Informateur: Henk Gossink

Griffier: Peter de Boer

1. Wat zijn uw belangrijkste overwegingen bij uw voorkeurs-samenstelling van de toekomstige coalitie?

De samenstelling moet rechtdoen aan de verkiezingsuitslag; het gemeentebestuur moet beter laten zien dat er geluisterd wordt naar de inwoner. Ook naar wat die heeft gezegd in het stembokje waarbij deelname van een progressieve partij recht doet aan de uitslag. Daarom voorkeur voor een coalitie met de drie partijen die de meeste stemmen hebben gehaald: Gemeentebelangen, PRO Lochem en VVD. Andere combinaties met Gemeentebelangen en PRO zijn ook denkbaar; eerste gedachte gaat dan uit naar D66 vanwege continuïteit. Minder voor de hand liggend is MmL.

Andere aandachtspunten bij de vorming van een stabiel college zijn:

- brede samenstelling waarin de coalitie verschillende geluiden uit de samenleving met elkaar kan verbinden;
- kijken vanuit visie: waar wil je op moment x met elkaar staan? Op basis daarvan kun je piketpaaltjes slaan om daar naartoe te werken;
- dat helpt ook de raad om meer op hoofdlijnen te sturen.

2. Wat ziet u als de belangrijkste aandachtspunten voor het coalitieakkoord?

Een akkoord op hoofdlijnen waarbij je op sommige punten specifiek kunt zijn, maar ook ruimte laat aan de raad om punten verder uit te discussiëren. Je kunt ook met elkaar afspreken dat je op een bepaald onderwerp het niet met elkaar eens bent. Om ruimte te laten vraagt wel om vertrouwen tussen raad en college. Die houding kan nog verder ontwikkeld worden.

Belangrijke opgaven voor de komende jaren zijn

- betaalbaar wonen in groene wijken, waarbij meer regie moet worden genomen in onder andere de prioritering van projecten;
- energietransitie: wat kan nu al wel, zoals isoleren, warmtenetten, buurtenergie strategieën, innovatie en energiearmoede tegengaan;
- sport en gezondheid: niet alleen accommodaties, maar ook hier werken met een bredere visie;
- buitengebied en transitie van de landbouw. Voor het buitengebied is een heldere visie nodig om alle vraagstukken die leven een plek te geven. Hier komt veel samen zoals versterken van de natuur, wat te doen met vrijkomende landbouwgrond en de inrichting van het buitengebied, wonen, ondernemen, laanbomen, toerisme;
- binnenstad Lochem; hoe houd je deze belangrijke motor voor werkgelegenheid, leefbaarheid en toerisme in stand. Cultuur speelt daarbij een belangrijke rol

- meer investeren in wijken die zelf minder goed georganiseerd zijn, ongelijk investeren voor gelijke kansen.

3. Hoe kijkt u naar een vruchtbare samenwerking tussen raad en college in de komende raadsperiode?

Meer werken vanuit visies helpt raad en college goed samen te werken. Belangrijk daarbij dat dat gebeurt vanuit een houding van vertrouwen. Dat geeft ruimte aan de raad om op hoofdlijnen te sturen en ruimte aan het college om binnen die lijnen effectief te besturen.

4. Heeft u aandachtspunten voor het vervolgproces?

Het vervolgproces kan het beste plaatsvinden onder leiding van een externe formateur als procesbegeleider. Een debat over een conceptakkoord is een goed idee, maar terugkoppeling over wat er gebeurd is met de input is dan wel van belang. De input vanuit deze verkennende gesprekken is daarbij ook waardevol. De samenleving kan op thema's betrokken worden door het uitnodigen van stakeholders. Ook hier is een goede terugkoppeling van belang.

Gespreksverslag VVD- informateur

27 maart 2026

VVD: André de Groot, Katinka Leusveld, André Lobbert

Informateur: Henk Gossink

Griffier: Peter de Boer

1. Wat zijn uw belangrijkste overwegingen bij uw voorkeurs-samenstelling van de toekomstige coalitie?

Het is van belang recht te doen aan de verkiezingsuitslag en de verkiezingsprogramma's waarmee de partijen campagne hebben gevoerd. Voor een constructieve samenwerking is een bredere coalitie nodig dan net iets meer dan de helft. Er is een cultuur nodig van vertrouwen en elkaar iets willen gunnen. Op basis van de verkiezingsuitslag is een combinatie met Gemeentebelangen en Pro voor de hand liggend. VVD sluit daar graag bij aan. Eventueel ook samen met het CDA. Redenen daarvoor zijn de inhoudelijke overeenkomsten en de gewaardeerde samenwerking in de afgelopen periode. Samenwerking met LochemGroen! gaat waarschijnlijk erg lastig worden vanwege de verschillen tussen de partijen.

Andere aandachtspunten bij de vorming van een stabiel college zijn:

- vertrouwen en respect zijn kernwoorden;
- wethouders moeten goed met elkaar kunnen samenwerken
- je moet elkaar wat kunnen gunnen; kritisch zijn mag, maar niet vanuit een negatief sentiment;
- college moet de wil hebben om zo breed mogelijk met de raad samen te werken; dat kan onder meer door de raad vroegtijdig mee te nemen.

2. Wat ziet u als de belangrijkste aandachtspunten voor het coalitieakkoord?

Voor de VVD zijn dit financiële degelijkheid, een dienstverlenende organisatie, ruimte voor iedereen om te wonen, ruimte voor ondernemers en initiatieven, het buitengebied, veiligheid en leefbare kernen. Door dit alles heen speelt hoe we groeien naar 40.000 inwoners. Ten slotte wordt genoemd dat een tweedeling van de gemeente in een deel dat zich richt op Lochem en een deel richting Deventer/Zutphen voorkomen moet worden. Rond het ravijnjaar 2028 is het nu nog lastig afspraken te maken. Deze opgaven vragen om visie waar we naartoe willen.

Op deze onderwerpen worden veel raakvlakken met andere partijen gezien. Er hoeft dan ook geen dichtgetimmerd akkoord te komen; van belang is op de twee of drie grootste onderwerpen aan te geven waar de coalitie naartoe wil. Het buitengebied vraagt wellicht wel meer preciezere afspraken om een goed toekomstperspectief te bieden. Op andere onderwerpen kan gewerkt worden met wisselende meerderheden.

Financiële degelijkheid is een erg belangrijk punt; als die in gevaar komt, zou dat een breekpunt kunnen zijn voor de VVD.

3. Hoe kijkt u naar een vruchtbare samenwerking tussen raad en college in de komende raadsperiode?

Voor de raad is het van belang om op tijd meegenomen te worden door het college. Niet denken in wij/zij, maar werken vanuit vertrouwen over en weer. Dat is ook nodig om de snelheid erin te houden. Ook binnen de coalitie vraagt dat regelmatig contact met elkaar (hele fracties) om tot goede samenwerking te komen. Daarin mag de grootste partij duidelijk het voortouw nemen.

4. Heeft u aandachtspunten voor het vervolgproces?

Het is goed om bij het vervolgproces een extern formateur in te schakelen die met enige afstand het proces kan bewaken en scherpheid kan aanbrengen. Niet-formerende partijen kunnen zeker betrokken blijven en meedenken, maar de snelheid moet er wel in blijven.

Gespreksverslag LochemGroen!- informateur

27 maart 2026

LochemGroen!: Calle Janssen, Karen IJssels

Informateur: Henk Gossink

Griffier: Peter de Boer

1. Wat zijn uw belangrijkste overwegingen bij uw voorkeurs-samenstelling van de toekomstige coalitie?

Bij de verkiezingen hebben groen en sociaal gewonnen. LochemGroen! wil samenwerken met iedereen die vooruit wil met integrale visie op de grote opgaven van deze gemeente. Dat wordt gezien bij Pro, CDA, D66 en VVD. Gemeentebelangen wordt niet uitgesloten, maar heeft op dit punt dan wel een ontwikkeling door te maken. Samenwerking met MmL ziet LochemGroen! niet zitten.

Andere aandachtspunten bij de vorming van een stabiel college zijn:

- het moet getalsmatig niet te smal zijn;
- het moet verdeeld zijn over het politieke spectrum;
- wethouder moeten goed met elkaar kunnen opschieten en kunnen leunen op stabiele fracties.

2. Wat ziet u als de belangrijkste aandachtspunten voor het coalitieakkoord?

Belangrijke opgaven zijn:

- groene leefomgeving: energietransitie, klimaatadaptatie, natuur inclusieve landbouw, vermindering bestrijdingsmiddelen, meer boeren en minder gif;
- gezonde, verbonden en sterke gemeenschap: meer woningen en meer betaalbare woningen, speciaal voor jongeren en ouderen, ook in andere woonvormen, versterken zorg en voorzieningen vanwege de vergrijzing en sport en cultuur als cement van de samenleving.
- Duurzame en eerlijke economie: lokale en duurzame ondernemers, goed bereikbare kernen, minder voor auto en meer voor fiets en ov.

Op gebied van energietransitie en vergrijzing zal dit heldere afspraken vergen gezien de standpunten van sommige andere partijen. Op het gebied van de landbouwtransitie zijn belangrijke stappen vooruit te zetten. Als dat niet lukt, kan dat een breekpunt zijn. Het coalitieakkoord op hoofdlijnen moet duidelijk aangeven waar je naartoe wilt en wanneer je daar wilt zijn. Het akkoord moet een strategie, een houvast zijn voor de komende tijd. Ten aanzien van de financiën is er afgelopen jaren al veel gebeurd. Mocht er in 2028 daadwerkelijk een ravijnjaar komen dan is het goed om daar nu procesafspraken over te maken. Het inhoudelijke gesprek kan later; dat zou nu wellicht onnodig onrust inde samenleving veroorzaken.

3. Hoe kijkt u naar een vruchtbare samenwerking tussen raad en college in de komende raadsperiode?

Raad en college moeten duidelijk naar elkaar zijn. Geen joa joa, maar politieke debatten met scherpte. Het is aan de raad om heldere kaders mee te geven die achteraf ook goed te controleren zijn. Dat geeft ook ruimte aan de uitvoering. Het college moet de raad in staat stellen die rol ook zo in te vullen. De raad kan zelf ook meer proactief onderwerpen agenderen en tijd nemen voor bijvoorbeeld werkbezoeken.

4. Heeft u aandachtspunten voor het vervolgproces?

Een onafhankelijke formateur kan helpen in het vervolgproces. Tijdens het vervolgproces moeten ook andere partijen betrokken worden. Die uitgestoken hand is eerder gemist. Gehoopt wordt op een frisse start waarbij het belang van Lochem bij iedereen voorop staat. Vanuit dat perspectief moet je elkaar kunnen vinden. Betrokkenheid van de samenleving is in deze fase minder voor de hand liggend omdat de samenleving bij de verkiezingen aan bod is geweest.

Gespreksverslag CDA- informateur

27 maart 2026

CDA: Monique Bettink, Marijke van Haaren

Informateur: Henk Gossink

Griffier: Peter de Boer

1. Wat zijn uw belangrijkste overwegingen bij uw voorkeurs-samenstelling van de toekomstige coalitie?

Bij de samenstelling gaat het over partijen die inhoudelijk goed bij elkaar passen, maar ook de mensen die straks met elkaar samen moeten gaan werken. Het is van belang dat er een coalitie komt die een stap vooruit wil maken en sommige dingen echt anders wil gaan doen. Daarom voorkeur voor een coalitie Gemeentebelangen, VVD en CDA. Andere combinaties zijn denkbaar, waarbij combinaties met MmL en LochemGroen! meer inspanning zullen vergen. Wat betreft MmL heeft dat te maken met bestuursstijl en het vasthouden aan hoe het was. Ten aanzien van LochemGroen! heeft dat te maken met inhoudelijk grote verschillen. Samenwerking met beide partijen is mogelijk, maar zal meer inspanning vergen. Andere aandachtspunten bij de vorming van een stabiel college zijn:

- wethouders moeten personen zijn met deskundigheid en gezag;
- er moet bij iedereen de wil zijn om het anders te doen, om uit de comfortzone te stappen;
- het kan niet blijven zoals het was, er is een open houding, wil en lef nodig om Lochem klaar te maken voor de toekomst;
- aandacht voor relaties, die wellicht beschadigd zijn geraakt in de afgelopen jaren;
- de gemeente moet meer regie nemen om meer inwoner gericht te werken: communicatie en participatie hebben aandacht nodig;
- het moet een groep zijn die niet het risico loopt halverwege de periode uit elkaar te vallen; je moet goed kunnen samenwerken, ook als er druk ontstaat;
- het gemeentelijk beleid moet integraler.

2. Wat ziet u als de belangrijkste aandachtspunten voor het coalitieakkoord?

Vanuit een duidelijke visie en met een integrale benadering is het van belang te werken aan cultuur, groei naar 40.000 inwoners, vergrijzing, gezondheid en sport. Daarbij moet de wil er bij andere partijen zijn om te werken aan betere inwonersparticipatie. Het college moet daarvoor in beweging komen en willen veranderen.

Dit kan vastgelegd worden in een coalitieakkoord op hoofdlijnen waarin staat wat bereikt moet zijn over vier jaar. Het hoe kan het college verder uitwerken. Over andere onderwerpen kun je vrijheid geven aan de raad en werken met wisselende meerderheden.

3. Hoe kijkt u naar een vruchtbare samenwerking tussen raad en college in de komende raadsperiode?

Het helpt om te werken met royale meerderheden; liefst zo min mogelijk 12-11. Een coalitie moet het gevoel hebben daarvoor samen aan de lat te staan, ook als het anders gaat dan

gedacht. Ook vraag het heldere kaders van de raad voor het college. Van het college vraagt het meer verbinding met de raad. Wat vaker checken of het nog op de goede weg zit, zorgen voor draagvlak en de raad moet zich gehoord en gekend voelen. Dat kan bijvoorbeeld met meer informatiebijeenkomsten of ateliers waarin samen wordt ontworpen.

4. Heeft u aandachtspunten voor het vervolgproces?

Het is van belang de organisatie zeer goed mee te nemen in de formatie. Er moet zicht zijn op welke beleidsstukken aflopen en wat financiële consequenties zijn van plannen. Er moet straks geen akkoord liggen waarbij de organisatie overvraagd wordt.

Het vervolgproces kan het beste plaatsvinden onder leiding van een externe formateur. Alle partijen hebben aangegeven mee te willen doen in de formatie. Daarom is straks zorgvuldigheid geboden en aandacht nodig voor de partijen die afvallen. Het akkoord moet ook ruimte bieden voor hen.

Gespreksverslag D66-informateur

28 maart 2026

D66: Michiel Rijsberman, Robert Otten

Informateur: Henk Gossink

Griffier: Peter de Boer

1. Wat zijn uw belangrijkste overwegingen bij uw voorkeurs-samenstelling van de toekomstige coalitie?

Het moeten partijen zijn die het goed met elkaar kunnen samenwerken. De coalitie moet bestaan uit een ruime meerderheid in de raad met een breed palet van richtingen. Daarbij is stabiliteit en continuïteit van bestuur ook van belang. Op basis hiervan voorkeur voor coalitie Gemeentebelangen, PRO en D66. De voorkeur voor PRO heeft te maken met het behaalde aantal zetels van die partij. Andere combinaties met Gemeentebelangen en D66 zijn ook goed denkbaar.

Andere aandachtspunten bij de vorming van een stabiel college zijn:

- een helder mandaat voor het college, zodat je ook effectief kunt besturen;
- goede samenwerking met de raad;
- lange lijnen uitzetten zodat iedereen langjarig weet waar je aan toe bent;
- ruimte geven aan afwijkende standpunten, dat is met ruime meerderheid ook makkelijker;
- onderling vertrouwen, elkaar helpen op momenten dat het lastig is.

2. Wat ziet u als de belangrijkste aandachtspunten voor het coalitieakkoord?

Voor de komende periode is het van belang te werken aan visievorming in brede zin. D66 denkt daarbij specifiek aan de thema's woningbouw, dienstverlening van de gemeente, afvalinzameling, lokale economie en leefbaarheid kernen en wijken. Bij die ambities hoort ook voldoende en passende formatie. Op het gebied van de groene thema's zijn waarschijnlijk in de voorkeurscoalitie heldere afspraken nodig. Dat geldt ook voor het buitengebied en landbouw.

Terugkomen op eerder gemaakte afspraken waardoor je kunt spreken van onbehoorlijk bestuur, is een breekpunt voor D66.

Een coalitieakkoord op hoofdlijnen betekent een akkoord waarbij goede afspraken zijn gemaakt over onderwerpen waarop je meters wilt maken, maar verwacht wel verschil van inzicht te hebben. Andere onderwerpen kunnen meer vrijgelaten worden zodat je daar meer ruimte laat aan de raad.

3. Hoe kijkt u naar een vruchtbare samenwerking tussen raad en college in de komende raadsperiode?

Een brede coalitie geeft ruimte om soms af te wijken van een fractie of coalitiestandpunt. Hierdoor komt er meer ontspannenheid in de samenwerking in de raad en tussen raad en college. Verder is het van belang dat de raad het college voldoende mandaat geeft. Ten slotte gaat het om houding en gedrag.

4. Heeft u aandachtspunten voor het vervolgproces?

Het vervolgproces kan het beste plaatsvinden onder leiding van een externe formateur. Deze kan onpartijdig de gesprekken begeleiden, de agenda bewaken en pijnpunten boven tafel krijgen. In de formatie kunnen andere partijen betrokken worden, maar het is dan wel van belang dat oprecht omgegaan wordt met hun input. Ook maatschappelijke partners kunnen betrokken worden om hun input te leveren voor het coalitieakkoord. Dit kan ook leiden tot meer draagvlak in de samenleving.

Gespreksverslag MmL- informateur

27 maart 2026

MmL: Lex de Goede, Bertus Karssenbergh

Informateur: Henk Gossink

Griffier: Peter de Boer

1. Wat zijn uw belangrijkste overwegingen bij uw voorkeurs-samenstelling van de toekomstige coalitie?

De huidige coalitie en het college werken zeer goed samen. Belangrijke uitgangspunten voor de samenstelling zijn continuïteit en stabiliteit. Dat zie je ook terug in de verkiezingsuitslag waarbij amper verschuivingen in zetels zijn. Dat vraagt ook om een coalitie met niet meer dan vier partijen, drie partijen was en is te beperkt voor een ruime meerderheid. Er is afgelopen jaren veel op de rit gezet, maar veel is nog niet af. De huidige coalitie van Gemeentebelangen, MmL en D66 wil nog heel veel doen, maar heeft nu geen meerderheid meer. Eerste voorkeur is daarom om de coalitie uit te breiden met VVD: daarmee is aan het begin van de vorige periode ook goed samengewerkt en inhoudelijk sluit het ook goed aan. Ook het CDA zou zeker denkbaar zijn. Een combinatie met LochemGroen! lijkt vanwege de inhoudelijke verschillen niet logisch. Pro zou ook een mogelijkheid kunnen zijn, maar de ontwikkeling van de nieuwe fusiepartij brengt wellicht onzekerheden met zich mee. Ook heeft de PvdA al lange tijd niet meer meebestuurd.

Andere aandachtspunten bij de vorming van een stabiel college zijn:

- snelheid behouden lukt alleen met een goed lopende coalitie;
- raad moet sturen op hoofdlijnen en het onderwerp dan in vertrouwen ter uitvoering overlaten aan het college;
- binnen de coalitie is onderling vertrouwen cruciaal, naast het gelijkwaardig behandelen van elkaar, ondanks een mogelijk verschil in zetelaantal.

2. Wat ziet u als de belangrijkste aandachtspunten voor het coalitieakkoord?

Het huidige coalitieakkoord en collegeprogramma zijn goede voorbeelden van hoe je ruimte en richting geeft, zonder te beperken. Daarbij wordt nu wel prioritering gemist; dat kan scherper. Op basis daarvan dient dan ook de benodigde capaciteit beschikbaar te zijn vanuit de organisatie. Dat vergt heldere afspraken aan de voorkant. Het overdrachtdossier van de ambtelijke organisatie kan daarbij helpen.

Financiële stabiliteit is een heel belangrijk aandachtspunt. Voor het mogelijke ravijnjaar 2028 ligt er een goede werkmethode klaar vanuit 2025. Deze kan opnieuw gebruikt worden, mocht het nodig zijn. Daarnaast is het van belang goed na te denken over de toekomst van de gemeente Lochem, waarbij onder meer het accommodatiebeleid en de (dubbele) vergrijzing twee belangrijke aandachtspunten zijn.

3. Hoe kijkt u naar een vruchtbare samenwerking tussen raad en college in de komende raadsperiode?

Goede samenwerking vraagt een positieve houding en inhoudelijke bijdrage, ook van de oppositie. Daar past 'Calimero-gedrag' niet bij; de inhoud moet bepalend zijn of je meestemt of niet. Het denken in machtsblokken en politiek-tactische spelletjes zijn niet helpend. De sfeer maak je samen; die heeft komende periode aandacht nodig zodat iedereen met meer plezier deelneemt aan de vergaderingen.

4. Heeft u aandachtspunten voor het vervolgproces?

Een externe formateur is nodig voor de nodige reflectie tijdens het proces. Tijdens dat proces moet de 'broedende kip' niet gestoord worden. Bij de ontwikkeling van het coalitieakkoord kunnen externe stakeholders om input gevraagd worden. De niet-formerende partijen moeten in de gelegenheid gesteld worden om suggesties te doen op een concept-versie.